

Η τεράστια κοινωνική σημασία των βλακών εν τῷ συγχρόνῳ βίῳ (Ευάγγελος Λεμπέσης)

✘ «Ἡ Τεράστια Κοινωνικὴ Σημασία τῶν Βλακῶν ἐν τῷ Συγχρόνῳ Βίῳ» ἀποτελεῖ τὸ πλεόν γνωστὸ ἔργο τοῦ Ἑλληνα κοινωνιολόγου τῆς προπολεμικῆς Ἑλλάδος, Εὐάγγελου Λεμπέση (1906-1968). Δημοσιεύτηκε ἀρχικὰ στὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν» τὸ ἔτος 1941 μὲ ἀποτέλεσμα τὴν πολεμικὴ συζητήσεων κριτικῶν καὶ ἀντιπαραθέσεων στὶς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς. Εἶναι γεμάτο ἀπὸ ὀξυδερκεῖς παρατηρήσεις πάνω στὸ τεράστιο θέμα τῆς βλακειᾶς στὶς σύγχρονες κοινωνίες. Εἶναι μακροσκελές, στὴν καθαρῆς, ἀλλά, κατὰ κρίση ἀγαθοῦ, ἀνδρὸς ἀξίζει τὸν κόπο νὰ διαβαστεῖ καὶ νὰ γίνῃ κτῆμα ὄλων.

Πρόλογος

Ἀπλὴ ὑποσημείωσις ἐξ ὀλίγων γραμμῶν εἰς ἄλλην μελέτην μου ἢ παροῦσα μικρὰ ἐργασία ἐξελιχθῆ εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας δοκίμιον χάρις εἰς τὴν παρώθησιν τοῦ διαπρεπεστάτου νομικοῦ καὶ ἀγαπητοῦ φίλου Διευθυντοῦ τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν», κ. Ν. Π. Θηβαίου. Εἰς αὐτὸν ἐπομένως τὸν ἀνεξάντλητον εἰς ἐμπνεύσεις καὶ εἰς παντοειδῆ πρωτοτυπίαν ἐπιστήμονα καὶ συγγραφέα ὀφείλεται τόσον ἡ συγγραφή, καθὼς καὶ ἡ δημοσίευσίς εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν», ὡς καὶ ἡ ἐνταῦθα ἀναδημοσίευσίς τῆς παρούσης μικρᾶς πραγματείας. Ὀφείλομεν χάριτας εἰς αὐτόν, ἀπὸ κοινοῦ συγγραφεὺς καὶ ἀνανῶσται, διὰ τὴν σύντομον αὐτὴν ἐντρυφήσιν εἰς τὸν χλοερὸν τοῦτον κόσμον μιᾶς κατηγορίας συνανθρώπων, τῶν ὁποίων ἡ κοινωνικὴ σημασία ἔχει δεινῶς ὑποτιμηθῆ καὶ τῶν ὁποίων τὰ δικαιώματα εἶναι ἐξησφαλισμένα οὐ μόνον -φεῦ!- ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ἔτι πλεόν ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ τούτου πλανήτου!

Ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ παρόντος δοκίμιου οὐδεμίαν προεργασίαν γνωρίζω καὶ συνεπῶς δέον νὰ κριθῶ ἐπεικῶς, ὡς πάντῃ στερούμενος «βοηθημάτων». Τολμῶ ἐν τούτοις νὰ φρονῶ, ὅτι τούτων οὐδόλως παρίσταται ἀνάγκη, διότι ἀληθῶς ἐξαιρετικῶς μέγας εἶναι ὁ πλοῦτος τοῦ ἀμέσου κοινωνικοῦ ἐμπειρικοῦ ὑλικοῦ καὶ ἐλαχίστη ἡ ἐκ τῆς ἐλλείψεως γραπτῶν βοηθημάτων στενοχωρία τοῦ γράψαντος.

Ὡς πρὸς τὴν μέθοδον τέλος δέον νὰ ὑπογραμμίσω, ὅτι κατεβλήθη ἐνδελεχῆς προσπάθεια, ὅπως αὕτη εἶναι ἀσύστηρως ἐπιστημονικὴ. Διότι πράγματι – ὡς ἐλπίζω ν' ἀποδειχθῇ – πλὴν τῶν ἄλλων δεδικοιολογημένων ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἔχη παρὰ τῶν λοιπῶν ἀτυχῶν συνανθρώπων, ἡ εὐτυχῆς καὶ παντοδύναμος κοινωνικὴ κατηγορία, ἣτις ἐξετάζεται ἐνταῦθα, εἶναι καὶ ἡ ἀξίωσις ν' ἀποτελέσῃ σοβαρώτατον θέμα σοβαροῦ ἐπιστημονικοῦ χειρισμοῦ.

Θὰ ἔπρεπεν ἴσως, ἐκ λόγων εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ θέμα τῆς παρουσίας μελέτης δυνάστας τῆς ἀνθρωπότητος ν' ἀφιερωθῇ αὕτη εἰς αὐτούς. Ἐκ λόγων δικαιοσύνης ὅμως ἀφιεροῦται – καὶ οὐκ ἐπ' ἐλάχιστον, πρὸς διδαχὴν τῶν – εἰς τοὺς δυναστευομένους: δηλονότι εἰς τοὺς εὐφυεῖς!

I

Εἰς τὴν πολυπληθῆ κατηγορίαν τῶν βλακῶν προσάπτεται ἀσφαλῶς ἄδικος καὶ ἐπιστημονικῶς ἐσφαλμένη μομφή, ὅταν οὗτοι χαρακτηρίζονται εἴτε ὡς ἄχρηστοι καὶ περιττὸν βάρος τῆς κοινωνίας, εἴτε ὡς παρασιτικοί, ἐκφράζεται δὲ συχνὰ ἡ ἀνόητος, ὡς θὰ ἴδωμεν, εὐχὴ ὅπως οὗτοι ἐκλείψουν. Τὸ πρόβλημα τῶν βλακῶν δὲν εἶναι ἐν τούτοις ἀπλοῦν ὅταν ληφθῇ πρῶτον ὑπ' ὄψιν ἡ στερεὰ καὶ ἀπολύτως ἀναγκαία θέσις, ἣν οὗτοι ἐπαξίως κατέχουν ἐν τῷ κοινωνικῷ διαφορισμῷ. Οἱ βλαῖκες διαιροῦνται οὕτως εἰς δυὸ ὅλως ἀντιθέτους μεταξὺ τῶν «ὀμάδας», διεπομένας ὅμως ἀμφοτέρας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νόμου, τοῦ διαφορισμοῦ. Ἡ πρώτη ἐκ τούτων ὀμάς καταλαμβάνει ὡς γνωστὸν τὰς ὑποδεεστέρας ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεις, ἣτοι εὐρίσκεται εἰς τὰς κατωτάτας βαθμίδας τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ. Πόσον εὐεργετικὴ διὰ τὴν κοινωνίαν εἶναι ἡ ὀμάς αὕτη εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ, διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἐκμετάλλευσις καὶ ἄνευ ἐκμεταλλεύσεως δὲν θὰ ὑπῆρχε πολιτισμός. Εἰς δὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ: Ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ὑπῆρχε διαφορισμός, διότι ἀντὶ τῆς ἀνισότητος, θὰ ὑπῆρχεν ἰσότης, ἔστω καὶ ἐκ τῶν ἄνω, δηλαδὴ θὰ ἦσαν ὅλοι εὐφυεῖς, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ διαφορισμοῦ τὸ αὐτό: ὡς νὰ ἦσαν ὅλοι βλαῖκες· διότι ὁ διαφορισμὸς ἀπαιτεῖ ρητῶς καὶ εὐφυεῖς καὶ βλάκας, περικοπτομένων δὲ οἷονδήποτε ἐκ τῶν δυὸ τούτων σκελῶν του, αἴρεται ὀλόκληρος. Ἄνευ δέ, κατ' ἀκολουθίαν, τοῦ διαφορισμοῦ, καθισταμένου δυνατοῦ μόνον διὰ τῆς σοβαρᾶς συμβολῆς τῶν βλακῶν, δὲν ὑπάρχει κοινωνία. Τοιαύτη λοιπὸν ἡ τεραστία κοινωνικὴ σημασία τῶν βλακῶν, ἣτις ἄλλως τὲ ὑπὸ πάντων ἀναγνωρίζεται, μολονότι μόνον εἰς τὸν κοινωνιολόγον εἶναι ἐπιστημονικῶς γνωστή.

II

Ἡ κατὰ τῶν βλακῶν καταφορὰ προκαλεῖται ἄλλως τε ὑπὸ τῆς δευτέρας ὀμάδος

αὐτῶν, πλέον ἐνοχλητικῆς τῆς πρώτης, ἀλλὰ καὶ ἐνταύθα ἡ καταφορὰ αὕτη, ἐφ' ὅσον ἐμφανίζεται ὡς λογικὴ κρίσις, εἶναι ἀκοινωνιολόγητος, ἥτοι ἀντεπιστημονικὴ. Κατηγοροῦνται δηλαδὴ οἱ βλαῖκες τῆς δευτέρας ταύτης κατηγορίας ὅτι παναξίως κατέχουν σπουδαίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεις. Ἄλλ' ἡ κρίσις αὕτη προδίδει πλήρη μίας ὠρισμένης μορφῆς τοῦ διαφορισμοῦ ἄγνοιαν. Ἡ μορφή αὕτη δεδομένη μὲ φυσικὴν ἀναγκαιότητα ὡς ὁ νόμος τοῦ διαφορισμοῦ εἶναι ὁ στοιχειώδης κανὼν: «δέκα βλαῖκες καθ' ἑνὸς εὐφυοῦς· δέκα ἀνίκανοι καθ' ἑνὸς ἱκανοῦ· δέκα ἀδύνατοι καθ' ἑνὸς ἰσχυροῦ κ.ὀ.κ.». Τὸ φαινόμενον τοῦτο, κλασσικόν, τυπικὸν καὶ αἰώνιον ἀφ' ἧς ὑπάρχει ἀνθρωπίνη κοινωνία, δι' ὅλης τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, δύνανται νὰ εἶναι «τυχαῖον»; Ἀλλὰ τυχαῖον εἶναι ὅ,τι ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Οὐδέποτε ὁμως ὅ,τι πρὸ πολλοῦ ἔχει συλληφθῆ εἰς τὸν θεμελιώδη νόμον τοῦ διαφορισμοῦ. Καὶ τὸ μὲν ψυχολογικὸν ἐλατήριον τοῦ συνασπισμοῦ τῶν ὁπωσδήποτε «κάτω» κατὰ τῶν ὁπωσδήποτε «ἄνω» εἶναι δεδομένη διὰ τοῦ *ressentiment*.

Ὁ συνασπισμὸς τῶν βλακῶν ἐνταύθα εἶναι μηχανικὴ ὀργάνωσις βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς «ἐλαχίστης προσπαθείας» πρὸς ἀντιμετώπισιν ἰσχυροτέρας δυνάμεως εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ὀλίγων ἢ τοῦ ἐνός. Ἡ ὀργάνωσις αὕτη περιορισμένης ἐκτάσεως καλεῖται κοινωνιολογικῶς κλίκα (*clique*).

2. Ἡ ἔμφυτος τάσις τοῦ βλακός, ἐξικνουμένη συχνότατα εἰς ἀληθῆ μανίαν ὅπως ἀνήκη εἰς ἰσχυρὰς καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρας πάσης φύσεως ὀργανώσεις, ἐξηγεῖται πρῶτον μὲν ἐκ τῆς εὐκολίας τῆς ἀγελοποιήσεως, εἰς ἣν μονίμως ὑπόκειται, λόγῳ ἐλλείψεως ἀτομικότητος (ἐξ οὗ καὶ τὸ μῖσος τοῦ κατὰ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ ἀτομικισμοῦ), δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ ζώδους πανικοῦ, ὑπὸ τοῦ ὁποίου μονίμως κατατρύχεται, ἐκ τοῦ δεδικοιολογημένου φόβου μήπως περιέλθῃ εἰς τὸ παντὸς εἶδους προλεταριάτον. Ἀποτελεῖ δὲ ἡ τάσις αὕτη ἀμάχητον σχεδὸν τεκμήριον περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς πνευματικῆς του ἀναπηρίας. Τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖται αὐτόματος συρροὴ βλακῶν εἰς τὰς πάσης φύσεως ὀργανώσεις, αἵτινες, ἐὰν μὲν εἶναι συμφεροντολογικαί, διατηροῦν τουλάχιστον τὴν σοβαρότητα τῶν συμφερόντων των, ἐὰν ὁμως εἶναι «πνευματικά» περιέρχονται σὺν τῷ χρόνῳ εἰς πλήρη βλακοκρατίαν. Εἰς τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀφείλει τὸν ἐκφυλισμὸν τοῦ λ.χ. ὁ μασσωνισμὸς, οἱ ἀπανταχοῦ Ῥοταριανοὶ ὄμιλοι, ὅλοι οἱ «πνευματικοί» σύλλογοι, καὶ αὐτὴ αὕτη ἢ... Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν!. Ἐπόμενον εἶναι κατόπιν τούτων, ὅτι ὅπως ἡ λεγεὼν τῶν βλακῶν ὠθεῖται ἀκατανικήτως πρὸς τὴν ἀγέλην καὶ πρὸς τὰς πάσης φύσεως ὀργανώσεις, οὕτω ὑφίσταται ἀκατανίκητον ἔλξιν ἀπὸ τὰς παντὸς εἶδους ἀγελαίας ἀντιατομικὰς καὶ ὀμαδιστικὰς θεωρίας, ἀπὸ τοῦ πάσης φύσεως παρεμβατισμοῦ ἢ διευθυνομένης οἰκονομίας ἢ 4ης Αὐγούστου μέχρι τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ (Ἄλλοι εἶναι οἱ ἐκμεταλλευταὶ τῶν θεωριῶν αὐτῶν). Τούτων δεδομένων ἐξηγεῖται καὶ ἡ

ἀτελεύτητος καὶ αὐστηροτάτη ἐπιλογὴ βλακῶν εἰς τὰ ὁμαδικὰ συστήματα ἢ ὁποῖα, τῇ βοθηεῖα μίας πολιτικῆς βίας, κατοχυροῦνται καὶ ὡς πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν καθεστῶς (4ῃ Αὐγούστου), τόσω μᾶλλον, ὅσο ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως, χρήσιμος μόνον εἰς ἐκείνους, οἵτινες διαθέτουν σκέψιν, εἶναι μονίμως καὶ ἐξόχως ἀντιπαθητικὴ εἰς τοὺς βλαῖκας, διότι ἀσκουμένη ὑπὸ τῶν ἄλλων στρέφεται ἐναντίον των, ἴδια ὁσάκις οὗτοι κατέχουν ἐξουσιαστικὰς θέσεις, ἢ ἔχουν συνδέση συμφέροντα μὲ τοὺς κατέχοντας αὐτάς. Ἡ ἔλλειψις ἰδίας γνώμης, ἢ κολακεία καὶ ἡ ραδιουργία (ἴδε κατωτέρω) τοὺς προορίζουν ἄλλως τὲ εἰδικῶς διὰ τὰς καταστάσεις ταύτας. Ἡ ἀκατανίκητος ἐπίσης τάσις τῶν βλακῶν πρὸς τὰς πάσης φύσεως ἀγελαίας ἐμφανίσεις (κοσμικαὶ συγκεντρώσεις καὶ *causerie* τρεφομένη ἐκ τῶν περιεχομένων τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν ραδιοφώνων, μόδα, κλπ.) καὶ διακρίσεις (τίτλοι, διπλώματα παράσημα) εἶναι κατόπιν τῶν ἀνωτέρω αὐτονόητος.

III

3. Ἀλλὰ πόθεν εἶναι δεδομένη ἡ πραγματικὴ δυνατότης τῆς ἀποτελεσματικῆς δράσεως τῆς βλακικῆς ἀγέλης; Ἡ δυνατότης αὕτη εἶναι δεδομένη ἀπολύτως ἀντικειμενικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ψυχολογικοῦ ἐλατηρίου (τοῦ *ressentiment*), τὸ ὁποῖον ἄλλως οὐδεμίαν θὰ εἶχε κοινωνικὴν δρᾶσιν καὶ ἀκολούθως κοινωνιολογικὴν σημασίαν. Εἶναι δεδομένη ἐκ τῆς μοιραίας θέσεως τὴν ὁποῖαν κατέχουν εἰς τὴν κλίμακα τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ οἱ βλαῖκες, θέσεως εἰς τὴν ὁποῖαν εἶναι ἀναντικατάστατοι, διότι εἶναι θέσις ὑποδεεστέρα, ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως ἀπαραίτητος διὰ τὸν ὅλον κοινωνικὸν μηχανισμόν, ὁ ὁποῖος βασίζεται ἀπολύτως εἰς τὰς κατωτέρας αὐτοῦ βαθμίδας. Εὐκρινέστατα διαφαίνεται ἡ ἐξάρτησις αὕτη τῶν ἀνωτέρω βαθμίδων καὶ προσώπων ἀπὸ τῶν κατωτέρων τοιούτων ὅπου αὕτη λαμβάνει μορφὰς καθαρῶς ἐκβιαστικὰς, τὰς ὁποῖας γνωρίζουν πάντες οἱ κοινωνικοὶ ἄνθρωποι. Ὡς παράδειγμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ παρέλκυσις ἢ ὁ ἐνταφιασμὸς μίας ὑποθέσεως εἰς οἰανδήποτε ὑπηρεσίαν ὑπὸ κατωτέρων ὑπαλλήλων, ἢ ἔκδοσις ἐντάλματος συλλήψεως κατὰ καταζητουμένου ἐκκληματίου, εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν τὰ κατώτερα ἀστυνομικὰ ὄργανα εἶναι ἀλληλέγγυα πρὸς αὐτὸν κλπ

4. Λαμβανομένης ἤδη ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπικαίρου ταύτης θέσεως τῶν κατωτέρων βαθμίδων καὶ προσώπων ἐν τῷ κοινωνικῷ διαφορισμῷ καθίσταται ἀπολύτως νοητὴ καὶ ἡ ἄνοδος αὐτῶν εἰς ἀνωτέρας βαθμίδας διὰ κοινοῦ μεταξὺ τῶν συνασπισμοῦ ἀναδεικνύοντος ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ἀφ' ἑνὸς μὲν δι' ὀργανωμένης ἀντιστάσεως (*boycotage*) πρὸς τὰ ἄνω καὶ παραλύσεως τῶν τυχόν ἀντιθέτων ἐνεργειῶν τῶν ὑπερκειμένων παραγόντων πρὸς ἀνάδειξιν ἄλλου

πράγματι ικανοῦ, προσώπου, ἀφ' ἑτέρου δὲ δι' ὀργανωμένης προωθήσεως προσώπου ἐκ τῶν κόλπων αὐτῶν, πρὸς τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα. Τὸ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται κλίκα. Ὅτι τὴν ἐξέλιξιν ταύτην οὐδεὶς δύναται νὰ σταματήσει εἶναι φανερόν, ὅσον εἶναι φανερὰ ἢ νομοτελειακὴ συνάρτησις τῶν ὡς ἄνω δεδομένων. Κατὰ τὴν αὐτὴν συνάρτησιν τὸ φαινόμενον συνεχίζεται: «ἐνὸς βλακὸς προκειμένου μύριοι ἔπονται», ὁ δὲ οὕτω ἀνελθῶν βλάξ θὰ προωθήσῃ ὁ ἴδιος πρόσωπα μόνον κατώτερα ἑαυτοῦ, μέχρις ὅτου ἢ μία βία ἐξωθεν ἐπέμβασις, ὑπαγορευομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἄλλου τινὸς κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, ἢ ὁ φυσικὸς ἐκφυλισμὸς ἐνὸς τοιοῦτου ὀργανισμοῦ ἐκ τῶν ἔσω, ἐπιφέρει θεμελιώδη τινὰ ἀνατροπὴν ἢ καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν τερματισμὸν τοῦ βίου τοῦ ἐκφυλισθέντος ὀργανισμοῦ. Οὕτω λ.χ., εἰς παρομοίαν περίπτωσιν ἢ τὸ 1910 ἀνελθοῦσα κοινωνικὴ ὁμὰς ἀνέτρεψε τὴν ἱεραρχίαν τῶν ἀξιῶν καὶ τῶν προσώπων καὶ ἐντὸς τοῦ παλαιοκομματισμοῦ, καταστήσασα δυνατὴν τὴν ὑπεφαλάγγισιν τῶν παλαιῶν αὐτοῦ ἀρχηγῶν ὑπὸ νέων (Γούναρη, Στράτου κλπ.)

5. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνευ συνασπισμοῦ καὶ ὀργανώσεως, ἄνευ «κλίκα», ἀνερχόμενοι βλάκες ἢ ἀνίκανοι γενικῶς, ἀτομικῶς καὶ μόνον ἐπικρατοῦντες, εὐρίσκονται ἐν τούτοις δεσμευμένοι ὑπὸ τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ εἰς ἴσον βαθμὸν ὡς καὶ οἱ ὀργανωμένοι τοιοῦτοι. Διότι ἀντικειμενικῶς αἱ θέσεις τὰς ὁποίας λαμβάνουν εἶναι τοιαύται, ὥστε ἢ ἀνεπάρκεια τῶν ἢ νὰ εἶναι πλεονεκτικὴ ἢ νὰ εἶναι ἀνεκτὴ, οὐδέποτε ὅμως θέσεις ἀπαιτούσαι πραγματικὰ προσόντα, ἐκ τῶν ὁποίων, καὶ ἂν ἀκόμη φθάνουν εἰς αὐτάς, ἀνατρέπονται καὶ κρημνίζονται εἰς τὴν πρώτην ἀντίξοον περίστασιν καὶ ὑπὸ μεγάλου τινὸς ἢ μικροῦ πνέοντος ἀνέμου. Οὕτω λ.χ. πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατέλαβον διαδοχικῶς πλεῖστα ἀξιώματα τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας, ἀπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, μέχρι τοῦ «Προέδρου τοῦ Συλλόγου Προστασίας Ἐγγύων Μυϊῶν», τοῦ «Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Πωλητῶν Ποντικοπαγίδων» κ.ο.κ., ἀξιώματα βεβαίως, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε θὰ ἐπιδιώξῃ σοβαρῶς ἀπασχολούμενος ἄνθρωπος. Εἰς τὰ ἀξιώματα ταῦτα προστίθενται φυσικὰ καὶ διακρίσεις οἷον παράσημα, διπλώματα, δεξιώσεις κλπ

Ο causeur συνάδελφος τοῦ ἀνωτέρω ἀποτελεῖ ἀληθῆ κοινωνικὴν μάστιγα, διότι ὡς causeurie ἐκλαμβάνει τὸ νὰ λέγῃ εἰς τοὺς χειμαζομένους συνανθρώπους τί ἀνέγνωσεν εἰς τὰς ἐφημερίδας, τί ἤκουσεν εἰς τὸ ραδιόφωνον καὶ τί τοῦ εἶπον διάφοροι καθ' ὁδόν, ἐξικνούμενος ἔστιν ὅτε εἰς τὰ σχόλιά του, ὅταν ἀποφασίσῃ νὰ σχολιάσῃ εἰς δυσθεώρητα ὕψη ὄξυδερκείας καὶ πνευματικῆς χάριτος: ὅτι λ.χ. κατὰ τὴν νύκτα ἀναμφιβόλως ἐπικρατεῖ σκότος, τὴν δὲ βροχὴν ἀκολουθεῖ ὅπως ἴσως

ή ύγρασία... Είς ταῦτα προστίθεται ένίστε καί ή «προστατευτική» στάσις αὐτοῦ έναντι τῶν πνευματικῶς άνωτέρων του, σκοποῦσα τήν ύποτίμησιν αὐτῶν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου κλπ.

IV

6. Ένδιαφέρον εἶναι τέλος ένταύθα τὸ φαινόμενον μερικῶν εὐφυῶν ανθρώπων, οἵτινες, ένστικτωδῶς διαισθανόμενοι τὸν κοινωνικῶς άνυπέρβλητον ρόλον τῶν βλακῶν καί τήν λαμπρὰν κοινωνικὴν αὐτῶν σταδιοδρομίαν - έν τῇ «χρυσῇ» μέσῃ ὁδῷ τῆς μετριότητος έννοεῖται - άποφασίζουσι νὰ ύποδυθοῦν τὸν ρόλον αὐτόν, ὅπως άνέλθουσι διὰ τῆς μεθόδου τῆς «νύσσης», ὡς αὕτη εὐφυέστατα άποκαλεῖται παρὰ τῷ λαῷ. Άλλ' ὁ ρόλος οὗτος εἶναι έξαιρέτως δύσκολος έκ δυὸ λόγων: Πρῶτον ύποκειμενικῶς ή ύπαρξις πνευματικῆς καί ψυχικῆς ζωῆς έχει ὡς γνωστὸν άναποτρέπτους άντανεκλάσεις ἐπὶ τῆς έξωτερικῆς φυσιογνωμίας, αἵτινες με τήν τελειότεραν ύπόκρισιν, δύσκολον εἶναι ν' άποκρυβοῦν, πλὴν τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν εἶναι δεδομένον τάλαντον μεγάλου ἠθοποιοῦ. Η άπλή παρουσία τοῦ εὐφυοῦς ανθρώπου εἶναι κατὰ κανόνα διὰ τὸν βλακὰ εἰς τὸ ἔπακρον προκλητικὴ. Τὸ ψυχολογικὸν σύμπλεγμα τῶν συναισθημάτων, τὸ ὁποῖον αὕτη έξαπολύει πάρ' αὐτῷ εἶναι τὸ αὐτὸ άκριβῶς με εκείνο τοῦ καταδιωκομένου καί πανικοβλήτου ζώου ἢ ανθρώπου, έν καταστάσει φυγῆς ἢ άμύνης. Τὸ μῖσος, ὁ φόβος, ὁ φθόνος μετὰ τοῦ θράσου συμπλέκονται κατὰ τρόπον, δηλοῦντα διὰ τὸν έξησηκῆμενον ὀφθαλμὸν σαφῶς εἰς πᾶσαν φράσιν, ἴδια ύποτιμητικὴν ἢ μειωτικὴν, τήν κατάστασιν άμύνης. Δεύτερον άπὸ τῆς άπόψεως τοῦ βλακός, ή ένστικτος καχυποψία αὐτοῦ εἶναι τοιαύτη, ὡστε ή ύπόκρισις τοῦ εὐφυοῦς ν' άποβαίνει ματαία, ή δὲ πραγματικὴ εἰλικρίνεια αὐτοῦ νὰ έκλαμβάνεται ὡς ύπόκρισις. Ὁ βλαξ ὡς πλησιέστερος πρὸς τὸ ζωικὸν βασίλειον, έχει τήν ένστικτον καχυποψίαν οὕτω άνεπτυγμένην, ὡστε ν' άδυνατῇ νὰ διαγνώσῃ ἢ νὰ έννοήσῃ συλλογισμοὺς καί λογικοὺς ύπολογισμοὺς τοῦ εὐφυοῦς, βασιζομένους ὄχι εἰς τὸ ένστικτον ἀλλὰ εἰς τήν διάνοιαν. Άοπλος καί άνυπεράσπιστος έναντι τῶν ψυχρῶν ύπολογισμῶν τῆς ξένης διανοίας, ἥς ὁ μηχανισμὸς τυγχάνει εἰς αὐτὸν νοητικῶς άπροσπέλαστος, μίαν μόνην ἄμυναν διαθέτει, άκριβῶς ὅπως τὸ ζῶον καί ὁ πρωτόγονος άνθρωπος: τήν ένστικτον καχυποψίαν. Οὕτω έξηγεῖται καί ή φυσικὴ καί πνευματικὴ κατωτερότης τῶν λαῶν, οἵτινες έμπνέονται βασικῶς ύπὸ τῆς καχυποψίας, ἣν αὐταρέσκως έκλαμβάνουσι ὡς εὐφυίαν. Έναντι τῶν Εὐρωπαϊκῶν οἵτινες οὐδεμίαν άνάγκην ἔχουσι αὐτῆς, ὡς άντιλαμβανόμενοι νοητικῶς τὸν κόσμον. Έκ τούτων ἐπίσης φαίνεται σαφῶς, ὅτι ή καχυποψία καί ή άπότοκος αὐτῆς πονηρία εἶναι άκριβῶς τὸ αντίθετόν της εὐφυίας ὡς πρὸς τὸν ὅλον αὐτῆς έκτοπιζομένης πάντοτε ύπὸ τῆς δευτέρας. Λέγομεν αντίθετος μόνον ὡς πρὸς τὸν ρόλον, διότι ή διάνοια δὲν εἶναι τί τὸ άνεξάρτητον ἢ αντίθετόν του ένστίκτου, ἀλλὰ τουναντίον ή ανάπτυξις καί ὁ διὰ λογικῶν μέσων πλουτισμὸς αὐτοῦ εἰς τήν άρχικὴν αὐτοῦ πάντοτε κατεύθυνσιν.

7. Πονηρία είναι ή ένεργητική όψις τής καχυποψίας και τὸ δεύτερον στάδιον αὐτῆς, ἤτοι ή δρᾶσις αὐτῆς, δρᾶσις ὅμως ζωϊκῶς ἀμυντικῆς φύσεως, διότι προϋποθέτει τὴν πνευματικὴν κατωτερότητα και τὴν πνευματικὴν ἀμηχανίαν τοῦ βλακός, ὡς ζῶου ένστικτώδους και πνευματικῶς πανικοβλήτου. Ἡ ἀπλή καχυποψία εἶναι ἄμυνα παθητικῆς φύσεως, καθ' ὃ μὴ ένεργοῦσα ἐπὶ ἄλλων ἀτόμων. Ἡ πονηρία εἶναι ἄμυνα ένεργητικῆς φύσεως, διότι ἀποτελεῖ ἐγκεφαλικὴν έέργειαν, σχηματισμὸν συλλογισμῶν και συμπερασμάτων, ἀγόντων εἰς πράξεις («τὸν ἐγέλασε» κ.λπ.) και συνεπῶς ένεργεῖ ἐπὶ ἄλλων ἀτόμων. Ἄσχετον τὸ ζήτημα τής βλακώδους ποιότητος τῶν συλλογισμῶν και συμπερασμάτων. Ἡ χρησιμοποίησις ἤδη τῶν βλακωδῶν τούτων συλλογισμῶν και συμπερασμάτων, με μιὰν λέξιν τής πονηρίας, χρησιμοποίησις ὅμως γενικώτερον ψυχολογικῶς ἐπιδρῶσα ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἀτόμου, ἤτοι χρησιμοποίησις αὐτῆς ἐν συνδυασμῶ με στοιχεῖα κατωτάτης πνευματικῆς ὑποστάθμης (κολακεία, ψεῦδος, ραδιουργία, συκοφαντία, σωματεμπορία, συμπαθῆς μορφή τοῦ βλακός ἀκόμη, ἐπίκλησις τής πολυτεκνίας του, προσφορὰ ἀνηθίκων και εὐκόλων ὑπηρεσιῶν εἰς τὸ κολακευόμενον πρόσωπον, χαφιεδισμός, ξεσκονίσματα, τὸ «ποιεῖν τὸν καραγκιόζην», ἢ τὸν gigolo, χειροφιλήματα πρὸς τὸν «Ἐθνικὸν Κυβερνήτην», ἐκφωνήσεις λόγων, συρραφή κολακευτικῶν στίχων, μεταφορὰ λαχανικῶν, κλπ.

8. Ἄν ὁ βλάξ καταφεύγει εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα λόγω τῶν πενιχρῶν πνευματικῶν τοῦ μέσων ἐκ τής αὐτῆς ἐλλείψεως ἀνωτέρων πνευματικῶν μέσων ὠθεῖται και πρὸς τὴν ἀπάτην. Ἀπάτη εἶναι ὡς γνωστὸν ή ἀποσιώπησις τής ἀληθείας ἢ ή παράστασις ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν. Ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ὀρισμοῦ αὐτῆς συνάγεται ὅτι ή ἀπάτη δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἀπατεῶνος, διότι πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ παραστήσῃ ψευδῶς πράγματα ὡς ἀληθῆ και αὐτὸς οὔτος ὁ βλάξ, ἀλλ' εἰς τὴν εὐπιστίαν τοῦ θύματος. Ὅτι λοιπὸν καταφεύγει εἰς αὐτήν, ὡς διανοητικῶς εὐκολώτερον μέσον ὁ βλάξ ἐπειδὴ, στερούμενος εὐφυΐας, εἶναι ἀνίκανος νὰ μεταχειρισθῆ ἔντιμα μέσα, εἶναι αὐτονόητον, διότι ἔντιμα μέσα ὡς δυσκολώτερα, χρησιμοποιεῖ μόνον ὁ κεκτημένος πραγματικὴν ἀτομικὴν ἀξίαν. Πόθεν λοιπὸν προέρχεται ή εὐρέως διαδεδομένη ἀντίληψις, ὅτι ὁ ἀπατεῶν ὄχι μόνον ἀποκλείεται νὰ εἶναι βλάξ, ἀλλ' ἀναγκαίως εἶναι εὐφυῆς, ἀντὶ τής ὡς ἄνω ἀναλύσεως, ἐξ ἧς ἀντιθέτως προκύπτει, ὅτι ὁ ἀπατεῶν ὄχι μόνον ἀποκλείεται νὰ εἶναι εὐφυῆς, ἀλλ' εἶναι ἀναγκαίως βλάξ; Ἡ ἀντίληψις αὕτη προέρχεται ἐκ τής «θεωρίας» τοῦ βλακός περὶ τής εὐπιστίας. Εἰθισμένος ὁ βλάξ νὰ «σκέπτεται» οὐχὶ διὰ τοῦ νοητικοῦ μηχανισμοῦ, ἀλλὰ διὰ χονδροειδῶν ἔξωθεν ἐντυπώσεων, δὲν ἐρευνᾷ τὰς αἰτιοκρατικὰς σχέσεις, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὸ γεγονὸς μίας ἐπιτυχούσης ἀπάτης, γεγονὸς ἐξ οὗ και μόνου συνάγει τὴν βλακείαν τοῦ θύματος

καὶ τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἀπατεῶνος. Ὅτι ἡ ἀπάτη δὲν ὀφείλεται εἰς εὐφυΐαν ἀνελύθη, νομίζομεν ἐπαρκῶς. Ὅτι ὅμως ἡ εὐπιστία τοῦ θύματος ἀποτελεῖ βλακείαν, τοῦτο εἶναι ἀληθὲς μνημεῖον βλακικῆς «διανοίας» καὶ πολιτιστικῆς ὑποστάθμης. Διότι ἡ εὐπιστία ἐνδὸς ἀτόμου, ὡς προϋποθέτουσα τὰ ἄλλα ἄτομα ὡς ἔντιμα καὶ συνεπῶς ὡς εὐφυῆ, εἶναι ἀσφαλῶς τὸ μέγιστον τῶν τεκμηρίων τῆς πνευματικῆς του ἀναπτύξεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Ὅσον ὑψηλότερον ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς εὐφυΐας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἴσταται ἐν ἄτομον ἢ εἰς λαός, (οἱ Εὐρωπαῖοι ἐν σχέσει πρὸς τοὺς Ἀνατολίτας) τόσον περισσότερον εὐπιστος εἶναι. Ὁ τελευταῖος τῶν βλακῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαπατήσῃ ἕνα Κὰντ ἢ ἕνα Μπετόβεν καὶ ὁ τελευταῖος τῶν Ἑλλήνων ἕνα Εὐρωπαῖον... Τὸ μειδίαμα τοῦ οἴκτου, τὸ ὁποῖον ρίπτουν οἱ «ἀφελεῖς κουτόφραγκοι», δημιουργοὶ τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν καὶ ἐξουσιασταὶ τοῦ κόσμου, ἐπὶ τῶν δυστυχῶν «ἔξυπνῶν» τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἃς εἶναι καὶ ἡ τιμωρία τῶν βλακῶν καὶ διὰ τὴν «θεωρίαν» των ταύτην!

V

9. «Ὅτι ὁ βλάξ, ἀκολουθῶν τὴν ἔνστικτον αὐτοῦ καχυποψίαν, εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς πραγματικότητος, τοῦτο εἶναι ἀναμφισβήτητον, θέτει δὲ αὐτὸν ἐν τῷ Κοινωνικῷ βίῳ εἰς «ἀνωτέραν» μοῖραν λ.χ. τοῦ μεταφυσικοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ ἐνστικτώδης κόσμος ἔχει ὑποστὴ νοσηρὰν ἀτροφίαν, ἔναντι τοῦ διανοητικοῦ αὐτοῦ κόσμου, ὅστις ἔχασε πᾶσαν ἐπαφὴν μετὰ τῆς πραγματικότητος. Ἐὰν δεχθῶμεν, ὡς ὑποχρεούμεθα, πρῶτον ὅτι τὸ ἐνστικτον εἶναι ἀλάθητον, καθ' ὃ ἀνεξήγητον καὶ ἀφθαρτον, δεύτερον ὅτι ὁ κόσμος τῶν ἐνστίκτων εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν φυσικῶς ὑγιῆς κόσμος, τρίτον ὅτι ἡ κοινωνία ὡς συνέχεια τῆς φύσεως εἶναι ὑγιῆς ὀργανισμός, ἀπαρτιζόμενος ὑπὸ ὑγειῶν ἀτόμων, τότε τὸ συμπέρασμα περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ βλακῶς ἐπὶ τοῦ μεταφυσικοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, εἶναι συμπέρασμα ἀναγκαστικὸν καὶ ἀνέκκλητον, ἐπαληθευόμενον ἄλλως τέ, κατὰ φυσικὴν ἀναγκαιότητα, ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν λαῶν. Τὸ ὅτι οἱ μεταφυσικοὶ ἐπεκράτησαν (ἔχι ἦνθισαν) εἰς ἐποχὰς παρακμῆς τῶν κοινωνιῶν δὲν εἶναι τυχαῖον. Ὁ βλάξ, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω, διαισθανόμενος ἐν τῇ καχυποψίᾳ του τὴν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τοῦ εὐφυοῦς, εἶναι θεμελιωδῶς ἐντὸς τῆς πραγματικότητος, διότι διαισθάνεται ὀρθῶς τὸν κίνδυνον νὰ περιέλθῃ κοινωνικῶς εἰς τὴν κάτω τάξιν. Ἐὰν διὰ τῆς καχυποψίας αὐτῆς καὶ μόνης προστατεύεται ἔναντι τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ του, τοῦτο εἶναι ἄλλο ζήτημα. Φανερόν εἶναι, ὅτι τὸ ἐνστικτον ἀποτελεῖ μέσον προσανατολισμοῦ καὶ στοιχειώδους ἀμύνης εἰς τὸν πρωτόγονον ἄνθρωπον, ὃχι ὅμως μέσον κατισχύσεως καὶ ὑπεροχῆς ἐν προηγμένη κοινωνίᾳ μετὰ προηγούμενου κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ καὶ ἀναπτύξεως τῶν νοητικῶν του ἀνθρώπου μέσων, τῶν ὁποίων ἢ κατ' ἄτομα ἀνισότης εἶναι ἐξ ἴσου φυσικῶς

δεδομένη. Ὁ βλάξ ὁμοιάζει ἐνταύθα τὸ ζῶον, τὸ ὁποῖον ἐξ ἐνστίκτου γνωρίζει νὰ διαφεύγῃ πάντα κίνδυνον, πλὴν ἀνωτέρας ὠμῆς βίας, εἰς τὴν ζοῦγκλαν, εἰσερχόμενον ὁμῶς εἰς κεντρικὴν ὁδὸν μεγαλουπόλεως, εὐρίσκεται αἰφνιδίως ὑπὸ τοὺς τροχοὺς αὐτοκινήτου. Τοῦτο εἶναι ἄγνωστος καὶ ἀκατανόητος εἰς αὐτὸ μηχανή, βασιζομένη βεβαίως κατὰ τελευταῖον λόγον εἰς τὸ ἐνστικτὸν τοῦ ἀνθρώπου, κατασκευασθεῖσα ὁμῶς διὰ τῆς διανοίας του. Πῶς ἤδη οἱ πνευματικῶς κατώτεροι ἄνθρωποι εὐρίσκονται ὑπὸ τοὺς τροχοὺς διαφόρων κοινωνικῶν «αὐτοκινήτων», - τοῦτο δεικνύει ἡ θέσις αὐτῶν εἰς τὴν κάτω τάξιν. Τὴν «μηχανήν» αὐτὴν εἶναι βεβαίως ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ καὶ ὁ βλάξ, τοῦ ὁποῖου καὶ ἡ ἄνοδος εἶναι αὐστηρῶς ἐντὸς ὠρισμένων πλαισίων περιορισμένη. Ὅτι δὲ τέλος ὁ μεταφυσικὸς οὐδὲ τὸ ζῶον, οὐδὲ τὸν βλάξ δύναται νὰ περιπλέξῃ εἰς τροχοὺς, τοῦτο εἶναι εὐνόητον ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οὗτος φέρεται ἐπὶ τοῦ Πηγάσου...

VI

10. Ὡς πρὸς τὴν κοινωνικὴν προέλευσιν τῶν βλακῶν διαπιστοῦται ὅτι ἡ παραγωγή βλακῶν δὲν εἶναι ταξικὴ. Ἡ πονηρὰ φύσις δὲν ἔδωκεν εἰς ὠρισμένην τινὰ κοινωνικὴν τάξιν τὸ ἐπίζηλον τοῦτο προνόμιον. Ἐπεδαψίλευσεν ἴσως ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἐκάστοτε ἄνω τάξιν τοὺς διασκεδαστικωτέρους ἀπλῶς τύπους βλακῶν, ἀλλὰ δὲν ἐστέρησεν οὐδεμίαν ἄλλην κοινωνικὴν τάξιν τῆς σοβαρᾶς συμβολῆς των. Ὁ βλάξ ὑπουργός, ὁ ἀγόμενος καὶ φερόμενος ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων του καὶ τὰ μέλη ἐνὸς ἐργατικοῦ σωματείου, τὰ ὁποῖα ἐκμεταλλεύεται ὁ πονηρὸς ἐργατοκάπηλος, ἀποτελοῦν δυὸ ἀντίθετα παραδείγματα τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ βλακεία δὲν ἔχει ταξικὴν τὴν πατρίδα.

Ψυχολογικὰ δὲ εἶναι κυρίως τὰ περιεχόμενα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦν τὰς ποικιλίας καὶ παραλλαγὰς μεταξὺ τῶν βλακῶν. Ὁ *fils a papa* τῆς ἄνω τάξεως, ὁ ὁποῖος λόγω φυσικῆς ἀτροφίας τοῦ βουλευτικοῦ του κόσμου, λαμβάνει σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν ἀπαγορεύσεων τῆς οἰκογενείας του, στερούμενος δὲ καὶ ἰδίᾳς πνευματικότητος, καταντᾷ εἰς τὸ τέλος τύπος χωρὶς τὴν ἐλαχίστην προσωπικότητα, ὀνομάζεται ὑπὸ τῆς τάξεώς του ἐπεικέστατα «καλὸ παιδί», εἰς δὲ τὴν ἀντικειμενικὴν διάλεκτον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκληθῆ «εὐπρεπῆς βλάξ», ἐνῶ τὸ «τέκνον τοῦ λαοῦ» εἰς τὴν αὐτὴν περίπτωσιν ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ εὐφροεστέρου καὶ κυριολεκτοῦντος λαοῦ δραστηκώτατα «κόπανος». Σημαντικῶς αὐστηροτέρα εἶναι ἐπομένως ἡ φυσικὴ ἐπιλογή ἐντὸς τῆς κάτω τάξεως: ἐνῶ λ.χ. ὁ *fils a papa* εἰς τὴν μαθητικὴν ἡλικίαν τυγχάνει τῆς ἀγωγῆς, τῶν μορφωτικῶν μέσων καὶ τῶν περιποιήσεων τῆς τάξεώς του καὶ παραμένει ψυχικῶς ἀμείωτος, ὅπερ ἐπαυξάνει τὴν γελοίαν αὐτοπεποίθησίν του εἰς πρεσβυτέραν ἡλικίαν, δυνάμενος νὰ φθάσῃ ἀνενοχλήτως καὶ εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα, ἡ δὲ ἀτομικὴ του ὑπαρξις ὡς μὴ ὤφειλε, εἶναι γνωστὴ ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἀντιθέτως τὸ τέκνον τοῦ λαοῦ καὶ σκληρώτερον χειραγωγεῖται ὑπὸ τῶν γονέων του καὶ τῶν συμμαθητῶν τοῦ ἐν τῷ σχολείῳ μέχρι

πλήρους ψυχικῆς ἐξουθενώσεως διὰ σκληρᾶς ὑποτιμήσεως, προπηλακισμῶν, φαρσῶν, ὕβρεων καὶ βιαιοπραγιῶν καὶ δυσκολώτερον εἶναι κατόπιν τούτων ν' ἀνέλθῃ τὴν κοινωνικὴν κλίμακα, ὁ δὲ βλάξ τῶν λαϊκῶν τάξεων οὕτως καὶ συμπαθέστερος εἶναι καὶ ἄγνωστος καὶ ἀκινδυνώτερος καὶ ὀλιγώτερον γελοῖος, καθ' ὃ σεμνότερος καὶ ἐστερημένος τῆς αὐτοπεποιθήσεως ἢ ἐπάρσεως τοῦ βλακὸς τῶν ἄνω τάξεων, εἰς τὸν ὁποῖον λόγῳ ἀτροφίας τοῦ βουλευτικοῦ του καὶ τῆς μαλθακότητος τοῦ οἰκογενειακοῦ του περιβάλλοντος προστίθεται ἔστιν ὅτε καὶ ἀηδὴς γυναικωτὸς χαρακτήρ. Ἐνιαῖον ὅμως εἶναι τὸ πνευματικὸν προλεταριάτον πάσης ταξικῆς καταγωγῆς.

VII

11. Ἡ ἠθικὴ τέλος σχέσις μεταξὺ βλακὸς καὶ ἐπιτηδείου ἢ ἀπατεῶνος εἶναι ἀπροσδοκῆτως διάφορός της ἢ ἐκλαμβάνει συνήθως ἢ «κοινὴ γνώμη». Ὁ συνήθης κοινωνικὸς ἄνθρωπος θεωρεῖ τὸν ἐπιτήδειον καὶ τὸν ἀπατεῶνα ὡς ἀνηθικούς μὲν, ἀλλ' ὡς ὑποδιαιρέσεις τοῦ εὐφυοῦς. Ὅλως τὸ ἀντίθετον ὅμως συμβαίνει: ὁ ἐπιτήδειος καὶ ὁ ἀπατεῶν εἶναι ἀκριβῶς ὑποδιαιρέσεις τοῦ βλακός. Καὶ ἰδοὺ πῶς. Εἶπομεν ἄνωτέρῳ ὅτι ἡ πονηρία, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι μέσον ἀμύνης τῶν εὐφυῶν οὐχὶ κατὰ τῶν βλακῶν ἀλλὰ κατὰ τῆς πονηρίας των, ἀποτελεῖ φυσικὴν ιδιότητα τῶν βλακῶν καὶ δὴ φυσικὴν συνέπειαν τοῦ γεγονότος, ὅτι, λόγῳ ἀτροφίας τοῦ νοητικοῦ τῶν μηχανισμοῦ, ἀποτελεῖ αὕτη τὴν μόνην ἄμυναν αὐτῶν κατὰ πάσης ἔξωθεν ἐπιθέσεως. Ἀπὸ τῆς διαπιστώσεως τῆς ἀληθείας ταύτης μέχρι τῆς ἀκολούθου ἀληθείας ὑπάρχει ἓν καὶ μόνον βῆμα: ὅτι μόνον ὁ πνευματικῶς ἀνάπηρος ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐπιτηδειότητος καὶ τῆς ἀπάτης διὰ νὰ προωθηθῇ ἢ νὰ ἐπικρατήσῃ. Οὐδεὶς ἄνθρωπος ἀξίας ἔχει ἀνάγκην νὰ γίνῃ ἐπιτήδειος ἢ ἀπατεῶν. Ἡ καθημερινὴ κοινωνικὴ πεῖρα διδάσκει ὅτι τὰ ἐπίθετα ταῦτα οὐδέποτε κατῴρθωσαν νὰ «κολλήσουν» εἰς ἀνθρώπους πραγματικῆς ἀξίας, οἱ ὁποῖοι, ἐὰν ὑπῆρξαν μισητοί, ἐχαρακτηρίσθησαν ἴσως ὡς «κακοί», ὡς «καταχθόνιοι», ὡς «γόητες», ὡς «τορπιλληταί» ἢ ὡς «λιβελλογράφοι», οὐδέποτε ὅμως ὡς ἐπιτήδαιοι ἢ ἀπατεῶνες, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπῆρξαν συντηρητικοὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων καὶ κατῴρθωσαν πάντοτε νὰ προωθηθοῦν ἢ νὰ ἐπικρατήσουν. Ἀπόλυτος ἐσωτερικὴ συνέπεια τῆς πνευματικῆς ἀναπηρίας τοῦ βλακός εἶναι ἄλλως τὲ ὄχι μόνον ἡ ἀγελαία του τάσις, ὄχι μόνον ἡ προώθησις του «πλάτην μὲ πλάτην» μὲ τὴν λεγεῶνα τῶν ὁμοίων του, ὄχι μόνον ἡ προσφυγὴ εἰς τὰ εὐτελέστερα μέσα τῆς ἐπιτηδειότητος, τὴν ἔλλειψιν ἀντιθέτου γνώμης, τὴν προσφορὰν εὐκόλων καὶ ἀνηθίκων ἐκδουλεύσεων καὶ τὴν κολακείαν, ἀλλὰ καὶ ἡ συστηματικὴ ἀποφυγὴ πάσης συγκρούσεως καὶ πάσης μάχης. Καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ βλάξ, ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἐπιτηδείου ἢ τοῦ ἀπατεῶνος, ἐξαναγκασθῇ νὰ δώσῃ

μάχην, θὰ δώση αὐτὴν διὰ τῶν πνευματικῶς εὐκολοτέρων καὶ συνεπῶς τῶν ἀνηθικωτέρων «ὄπλων»: τοῦ ψεύδους, τῆς διαστροφῆς, τῆς ραδιουργίας καὶ τῆς συκοφαντίας.

Ἐξ οὗ ἔπεται τὸ ἀκλόνητον δόγμα: καὶ ἡ ἀνηθικότης εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν βλακῶν!

Πηγή: phys.uoa.gr/~nektar/